

Folkeskolereformen i København

April 2015

Indhold

Folkeskolereformen i København	1
Indhold	2
Indledning	3
Synlig Læring	4
Udvikling af teamsamarbejde	7
Faglig ledelse	10
Inddragelse af forældrenes ressourcer	14
En varieret skoledag	17
Opfølgning på folkeskolereformens resultatmål	20
Lærere og pædagogers trivsel	22

Indledning

Forvaltningen har i november 2014 gennemført en elektronisk spørgeskemaundersøgelse, hvor skolerne har lavet en selvevalueret status på deres arbejde med de fire politisk besluttede fokuspunkter i implementeringen af folkeskolereformen i København¹:

- Elevernes læring og læringsmål som omdrejningspunktet i en ny og længere skoledag
- Udviklingen af teamsamarbejdet mellem medarbejderne (herunder de pædagoger, der knyttes til skolen) med elevernes læring og læringsmål som omdrejningspunkt
- Vægt på den faglige ledelse, hvor skoleledelsen kommer tættere på teamenes pædagogiske overvejelser og valg, og er med til at understøtte et klart fokus på elevernes læring
- Forældrenes ressourcer skal udnyttes, og de skal via skolebestyrelsen være med til at sætte den nye retning med fokus på læring og læringsmål for den enkelte skole

Selvevalueringen blev udfyldt af enten skolelederen eller skoleledelsen med inddragelse af deres teams. Alle skoler er i fuld gang med arbejdet med de fire faglige fokuspunkter, men visionen for de københavnske skolars reformarbejde, som udtrykkes i spørgsmålene i selvevalueringen, ligger endnu langt fremme. Dette flugter godt med erfaringerne fra andre lande, der har gennemført lignende store reformer og forandringsprocesser på skoleområdet, herunder Ontario i Canada, som også har gennemført en stor reform på skoleområdet. De fortæller, at man først skal regne med at se tydelige resultater efter minimum 3-5 år. Selvevalueringen vil blive gentaget en gang årligt, så det er muligt at følge skolernes progression i arbejdet med de fire fokuspunkter. Selvevalueringerne indgår i ledelsesdialogen mellem skoleleder, områdechef og direktion.

Denne status på realiseringen af folkeskolereformen i København indeholder viden og resultater fra bl.a. selvevalueringerne og kvalitets- og supportsamtalerne i november og februar, suppleret med praksiserfaringer fra skolerne. Skolerne er således allerede nu længere i realiseringen af reformen, end hvad denne status viser. De faglige resultater præsenteres årligt i forbindelse med skolernes kvalitetsrapporter i en særskilt status til Børne- og ungdomsudvalget.

Overordnet viser viden og resultater, at omstillingen til en længere og mere varieret skoledag, hvor alle eleverne lærer mere og trives bedre, og hvor elevernes læring og læringsmål er udgangspunktet for alle skolens aktiviteter, er en stor omfattende forandring. Denne forstærkes af lærernes nye arbejdstidsregler, som ligeledes har stor betydning for lærernes oplevelse af reformen. Disse forandringer stiller krav til skolens ledelse og medarbejdere om at oparbejde nye kompetencer og indarbejde nye rutiner. Det er et langt sejt træk, som skal understøttes af et flerårigt fokus på at opbygge kompetencer på skolerne. Her er det særligt vigtigt at opbygge ledere og medarbejders kompetencer, ligesom forældre og elever skal føle sig kompetente. Samtidig er det centralt at opbygge en kompetent forvaltning, der kan supportere skolerne direkte i praksisændringen. Realiseringen af folkeskolereformen kræver, at alle aktører i og omkring folkeskolen samarbejder om at lykkes med at skabe forandringen.

¹ Selvevalueringen var frivillig for skolerne i indeværende år, men vil fremadrettet være obligatorisk. 64 ud af 67 skoler har foretaget selvevalueringen. Ved nogen af spørgsmålene er det kun 63 skoler, der har valgt at svare. Antallet af skoler, der har besvaret fremgår ved hvert spørgsmål.

Synlig Læring

Synlig læring er et af fire faglige fokuspunkter i implementeringen af folkeskolereformen i København. Synlig læring indebærer et fokus på, at elevernes læring og tydelige læringsmål er omdrejningspunktet i en ny, længere og mere varieret skoledag. Forskningen omkring effekten af arbejdet med elevernes læringsmål viser, at tre elementer har særlig betydning:

- Elevernes læring tager udgangspunkt i læringsmål, der er genstand for systematisk opfølgning
- Eleverne skal inddrages i processen omkring formuleringen af læringsmål
- Eleverne får løbende feedback på deres faglige progression, så læringen bliver tydeligt for dem

De nye fælles mål, som træder i kraft fra skoleåret 2015/16, besluttede BUU at gøre obligatoriske i København allerede fra indeværende skoleår. For at understøtte, at skolerne kom godt i gang med brugen af de nye Fælles mål, har Københavns Kommune deltaget i et udviklingsprogram fra Undervisningsministeriet. Dette har resulteret i afviklingen af en række seminarer om nye Fælles mål som i alt 775 lærere har deltaget i. Fælles mål var endvidere et centralt tema på Sommeruni 2014, hvor alle ledere, lærere og pædagoger i skolen deltog.

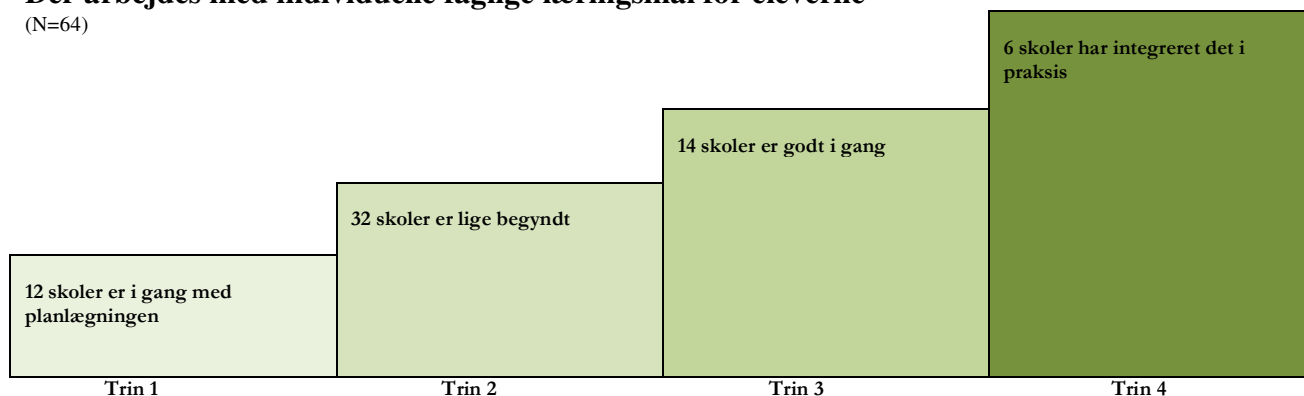
Individuelle læringsmål

Arbejdet med læringsmål indebærer et skift i fokus fra aktiviteter til fokus på læringseffekt og dermed en praksisnær udvikling af læringsmålstyret didaktik blandt lærerne. Skolerne giver i selvevalueringen overordnet udtryk for, at de har fokus på arbejdet med læringsmål, men konstaterer også, at det tager tid at få det fuldt implementeret til individuelle læringsmål. Skolerne er godt i gang, hvad angår arbejdet med Fælles mål, men er ikke nær så langt i forhold til de individuelle faglige læringsmål for eleverne.

”Lærerteamene er meget forskellige steder i forhold til synlig læring. Nogle team er meget langt og har i flere år arbejdet målbaseret, andre team er først begyndt i forbindelse med skolereformen.”

Der arbejdes med individuelle faglige læringsmål for eleverne

(N=64)

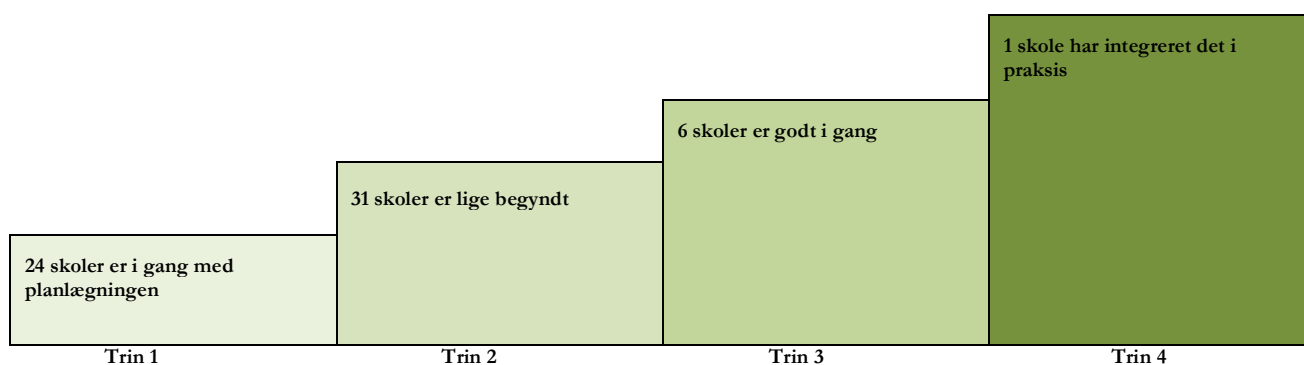
Der er en del specialskoler blandt de skoler, der arbejder med læringsmål som en integreret del af praksis eller er godt i gang. Det skyldes, at specialskolerne allerede har stor erfaring med at sætte læringsmål for den enkelte elev og herigennem have fokus på elevernes læringspotentialer. Erfaringer, som der er potentiale i at få delt til alment skolerne.

Inddragelse af eleverne og feedback på læringsprogression

Der er generelt ikke mange skoler, der inddrager eleverne aktivt i formuleringen af de faglige læringsmål. Der er heller ikke mange skoler, der i selvevalueringen angiver, at de er i dialog med eleverne om deres faglige progression, så det er tydeligt for eleverne, hvad de skal lære, og om de rykker sig fagligt.

Eleverne inddrages i formuleringen af faglige læringsmål

(N=62)

"De individuelle læringsmål er tydelige for lærere og forældre gennem årsplaner og elevplaner, men skal i højere grad tydeliggøres for den enkelte elev."

På de fleste skoler er det nyt for både den enkelte lærer, lærerteam og ledelse at arbejde med læringsmål. Skolerne ser en stor værdi og potentiale i at inddrage eleverne i formuleringen af deres faglige læringsmål, men det er også en ny metode de fleste steder, som tager tid at få indarbejdet.

Det er fortsat væsentligt, at der fokuseres på den betydning, det har for elevernes læring og motivation at blive inddraget, da kun få skoler er langt på dette område. Der er derfor behov for support i forhold til at gøre læringsmål og vurderingskriterier synlige for eleverne, så der skabes en bevidsthed om egen læringsprogression.

Udvikling af teamsamarbejde

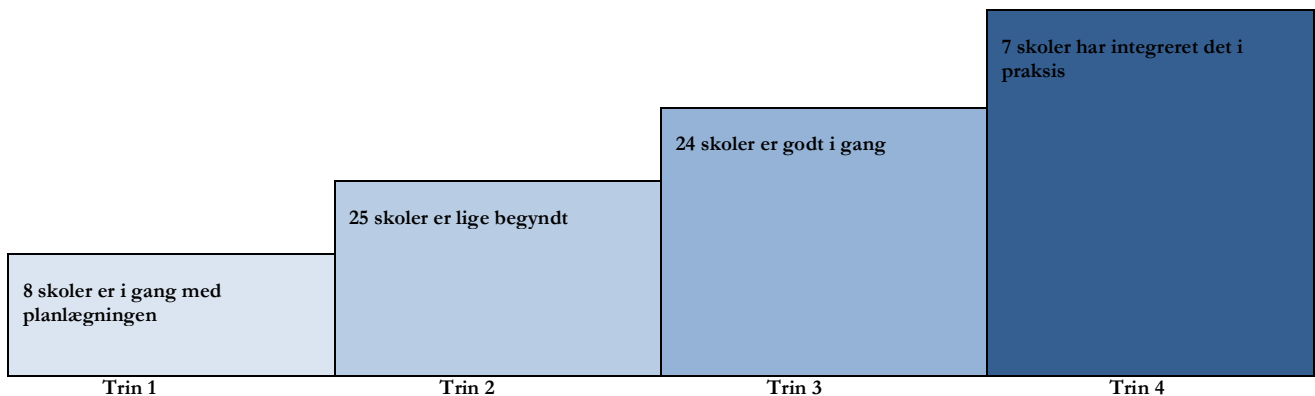
Teamsamarbejde er et af de fire faglige fokuspunkter for implementeringen af folkeskolereformen i Københavns Kommune. Det er ikke nyt at arbejde i team i folkeskolen, men arbejdet i team skal udvikles fra at have fokus på praktiske og driftsmæssige temaer, til i højere grad at fokusere på didaktiske, faglige temaer og fælles forberedelse. Yderligere ligger der et stort potentiale i, i højere grad, at skabe rammer for feedback, observation og kollegial sparring og videndeling. Derudover skal lærere og pædagoger arbejde tættere sammen omkring elevernes læring, hvorfor det er væsentligt, at pædagogerne også indgår i teamsamarbejdet. Teamsamarbejdet iagttages både som en forudsætning for udviklingen af den moderne folkeskole, men ligeledes som en måde at påvirke den enkelte lærer og pædagog faglige selvforståelse og professionsudvikling i forhold til planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen.

Teamsamarbejde med fokus på læringsmål

På en del skoler er der udarbejdet styrings- og planlægningsdokumenter for teammøder, som hjælper med at sætte retning på teamsamarbejdet. De fleste skoler er lige begyndt eller godt i gang med samarbejdet omkring de faglige læringsmål og opfølgning på læringsudbytte. De er relativt langt i forhold til i fællesskab at forberede undervisningen.

Skolens team samarbejder om opstilling af faglige læringsmål og opfølgning på læringsudbytte

(N=64)

Der er stor forskel på, hvordan skolerne har valgt at organisere deres teams. De etablerede teams fungerer også meget forskelligt. Nogle har support af en teamkoordinator eller skoleleder/afdelingsleder andre er meget selvstyrende. Nogle af skolerne har med gode erfaringer gennemført en teamkoordinatoruddannelse med det faglige implementeringsteam. Flere skoler efterlyser en sådan uddannelse for derigennem at styrke teamsamarbejdet.

Teamsamarbejdet er udfordret logistisk i forhold til at finde tid til at mødes i de forskellige teams. Dette gør sig ligeledes gældende i forhold til potentialet i at effektivisere lærernes forberedelse ved fælles forberedelse, planlægning og evaluering i teams. Logistikken er derudover særligt udfordrende i forhold til, at pædagogerne skal indgå i teamsamarbejdet, da flere pædagoger er

kombinationsansatte og derfor pendler mellem matrikler. Denne udfordring søges løst i forbindelse med arbejdet med Fremtidens Fritidstilbud i København, som bl.a. har til formål at skabe mere attraktive stillingsstrukturer for pædagogerne.

Det kræver endvidere, at skolerne prioriterer tid til teamsamarbejdet og prioriterer, at pædagogerne også skal indgå i teamsamarbejdet. Forvaltningen har fokus på at supportere skolerne i deres faglige ledelsesovervejelser og skemaprioriteringer.

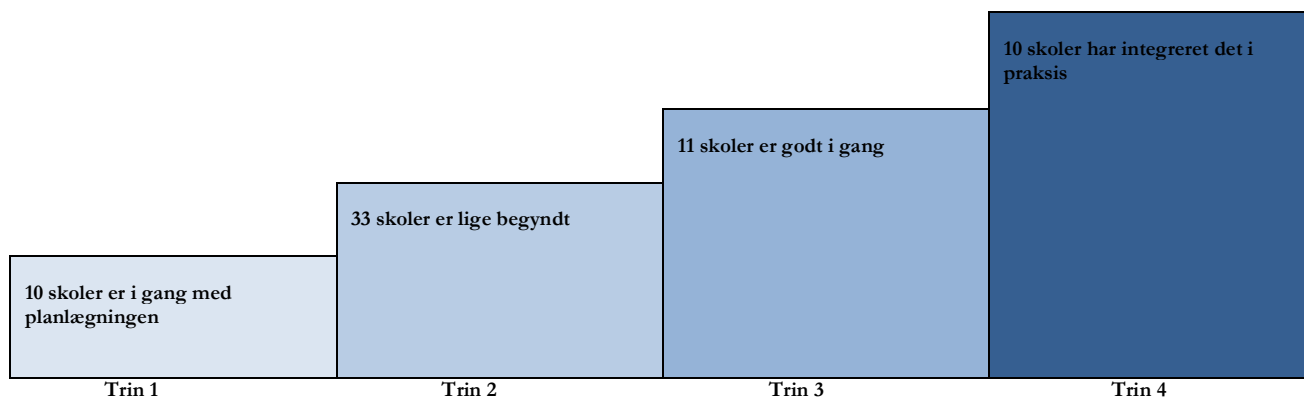
”Vores personale har i 6 år mødtes hver onsdag i årgangsteam, og sidste skoleår mødtes de om torsdagen omkring det fag-faglige samarbejde. Opgaven for teamene er blevet lidt anderledes, men det er en del af hverdagen hos os. Der er nogle logistiske problemer i forhold til pædagogernes (kombinationsansatte) mulighed for at deltage i samarbejdet.”

Teamsamarbejde mellem lærere og pædagoger

En del skoler er af forskellige årsager udfordret i forhold til samarbejdet med pædagogerne. Det handler både om at finde tid til at mødes, men også om at finde og bruge hinandens faglighed. Nedenstående figur viser, at flere af skolerne lige er gået i gang med samarbejdet.

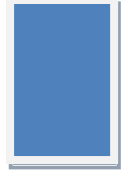
Pædagoger og lærere samarbejder om elevernes faglige udvikling

(N=64)

I forbindelse med kvalitets- og supportsamtalerne giver mange skoleledere udtryk for, at der er behov for at arbejde med pædagogernes faglige selvforståelse og identitet, såvel som samarbejdet med lærerne.

Specialskolerne og skoler der er vokset nedefra og fra start har haft fokus på samarbejdet mellem lærere og pædagoger er længst på dette punkt. De skoler hvor samarbejdet ikke først er startet august 2014, men tager afsæt i en eksisterende samarbejdskultur i teamsamarbejdet om den faglige udvikling m.m. har således gavn af et ”forspring”. Dette vidner alt andet lige om, at pædagog og lærer samarbejdet er i en udviklende proces, som kræver tid og øvelse.

Flere skoler arbejder fokuseret med udvikling af teamsamarbejde med understøttelse fra enten det faglige implementeringsteam (FIT) eller andre eksterne konsulenter. Med kompetenceudvikling som fx SommerUni og løbende kurser i bl.a. klasseledelse og Synlig læring opbygges pædagogernes kompetencer i forhold til at kunne indgå kvalificeret i en skolekontekst og bidrage med de pædagogfaglige kompetencer, de kommer med.

Ud fra ovenstående kan det konkluderes, at skolerne er i gang med at udvikle deres teamsamarbejde med fokus på faglige læringsmål samt systematisk opfølgning på læringsudbyttet. Teamsamarbejdet er udfordret af tidsmangel og logistik. De logistiske udfordringer er særligt en udfordring i forhold til samarbejdet med det pædagogiske personale. Her er det bl.a. udfordrende for samarbejdet at finde ind til faglige sammenspil i forhold til elevernes læring.

I forbindelse med kvalitets- og supportsamtalerne giver flere skoleledere udtryk for, at der er behov for praksisnær support målrettet enkelte teams, som endnu ikke fungerer optimalt. Endvidere gives der udtryk for et behov for en professionalisering af teamkoordinatorrollen, samt support i forhold til udvikling af teamstrukturen.

Faglig ledelse

I København har vi veluddannede og kompetente skoleledelser, som arbejder professionelt og ambitiøst med at udvikle de københavnske folkeskoler. Ambitionen er, at vi i København får Danmarks bedste skoleledelser, som kan drive den forandring, den nye folkeskolereform indebærer. Folkeskolereformen stiller nye og skærpede krav til skoleledelsens rolle, som en helt central nøgle til at lykkes med denne forandring. Derfor arbejder vi i København med at styrke den faglige ledelse og blev før jul færdige med skoleledelsesprofilen, som er startskuddet på en langsigtet strategisk udvikling af skoleledelse i København, herunder med særlig fokus på faglig ledelse.

Skoleledelsesprofilen

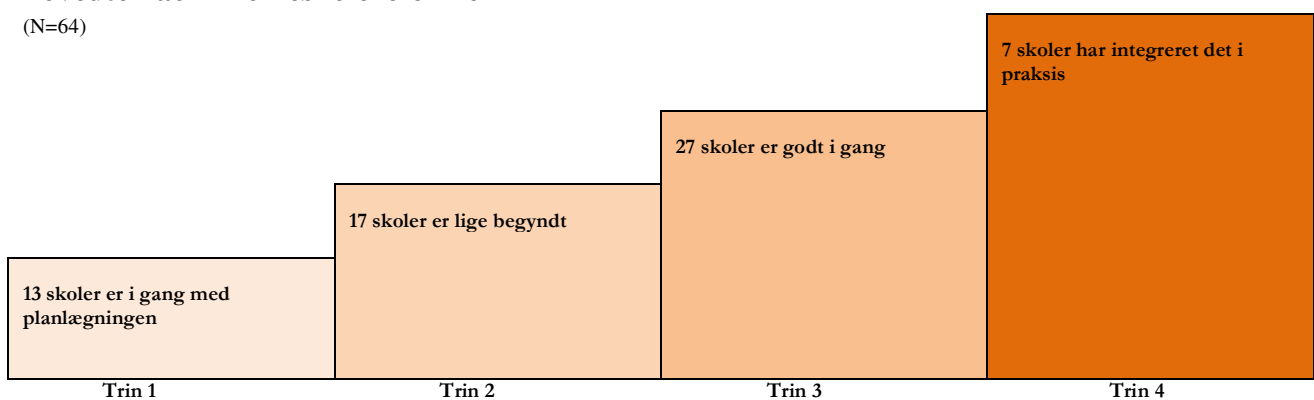
Skoleledelsesprofilen er udarbejdet i samarbejde med københavnske skoleledere, og identificerer de kompetencer og ledelsesdimensioner, som er afgørende for den gode faglige skoleledelse, baseret på evidens om, hvad der gør en positiv forskel på elevernes resultater og trivsel. Samtidig beskriver profilen karakteristika, handlinger og tegn på succesfuld og god skoleledelse. Beskrivelser, som kan bruges som rettesnor for, hvor og hvordan skoleledelsen skal prioritere sin udvikling og indsats for at styrke den faglige ledelse.

Faglig ledelse i praksis

Skoleledelserne vurderer at være rigtig godt i gang med den faglige ledelse. Størstedelen arbejder med en Folkeskolereform-udviklingsstrategi, og der er et overvejende fokus på i højere grad at understøtte teamsamarbejdet og arbejdet med læringsmål. Skoleledelserne oplever det dog også som en stor udfordring at finde tid til at udøve faglig ledelse på linje med egne ambitioner, når de samtidig bruger en del tid på almindelige driftsopgaver, skemalægning, økonomi mm. Dette stiller derfor krav til skoleledelsernes evne til både at fordele opgaverne internt i teamet, men samtidig til at distribuere opgaver til vejledere, koordinatore m.fl.

Ledelsen har lagt en strategi, der giver ledelsesfokus- og opfølgning på de fire faglige hovedtemaer i Folkeskolereformen

(N=64)

Skoleledelsen deltager i højere grad i forskellige teammøder, til fælles forberedelse og fagkonferencer ligesom er begyndt at observere undervisningen.

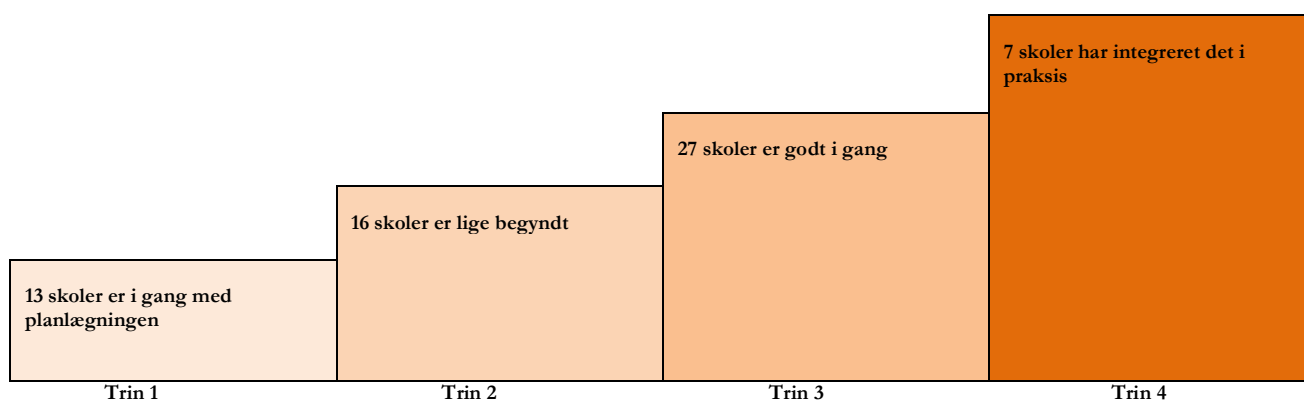
I forskelligt omfang er ledelsen inde over arbejdet med læringsmål og elevplaner.

”Vi kører på 3. år en udvidet vejledningsindsats hvor alle årgange har 3 årlige konferencer: En evalueringskonference, der er knyttet op på forskellige test af eleverne; en social klassekonference, der er knyttet op på et længere observationsforløb i klasserne og en didaktisk conference, der indbefatter et aktionslæringsforløb.”

Feedback til lærerne

Skoleledelsen anvender data i sin feedback til lærerne og teamene (Københavnbarometeret, nationale test, øvrige test mm.)

(N=63)

Anvendelsen af data i forbindelse med feedback varierer en del på skolerne. Flere skoler er først lige kommet i gang med planlægningen, men størstedelen er godt i gang. Data og feedback anvendes særligt i forbindelse med årgangs- og/eller fagkonferencer.

Flere skoler benytter sig af et specialudviklet koncept om Faglige Fokussamtaler til samtaler med teamene om synlig læring, styrket teamsamarbejde og inddragelse af forældrenes ressourcer (fokuspunkterne). Konceptet er udviklet i samarbejde mellem forvaltningen og skolerne, og er et godt redskab til at arbejde systematisk med den faglige ledelse som vidensunderstøttet af kvalitativ og kvantitativ data, det være sig fx fraværsstatistik, faglige resultater, trivselsresultater, elevplan, læringsmål, tests, observationsnoter, elevsamtaler mm.

Fokussamtalernes formål er, at lederen stiller sig til rådighed som sparringspartner for teamet, støtter teamets samarbejde om læringsmål og udvikler teamets evne til at holde fokus på nationale mål og kommunale pejlemærker i den daglige kontakt med børn og forældre. Fokussamtalernes sigte er endvidere at sikre en tidlig opsporing og ledelsesmæssig support og på baggrund af kvalitativ og kvantitativ data om den faglige udvikling hos eleverne er med til at vurdere hvilke

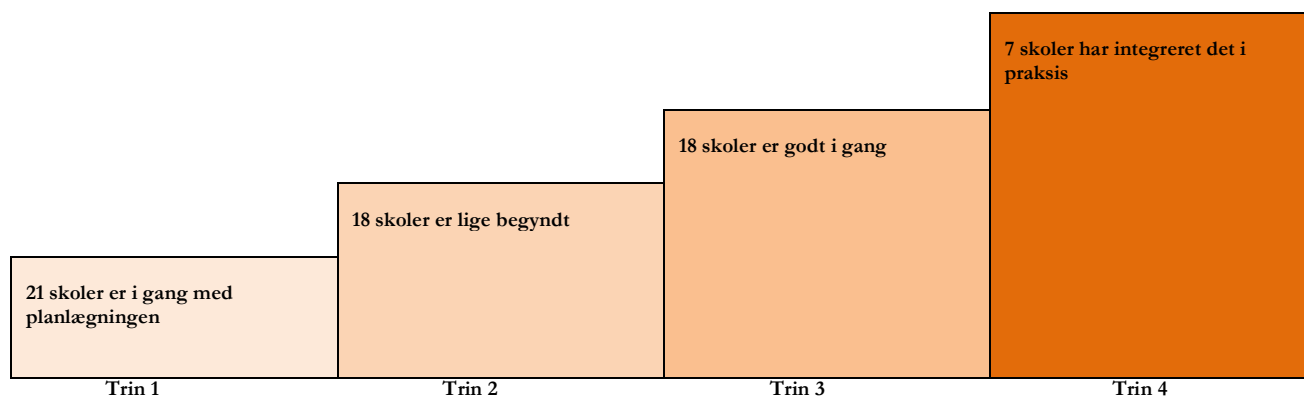
indsatser, der vil kunne rykke eleverne endnu mere i den ønskede retning. Fokussamtalerne supplerer den øvrige faglige ledelse på skolerne (MUS, supervision, undervisningsobservation mm.)

”Vi er ved at gå i gang med de faglige fokussamtaler, som vi har store forhåbninger til. Vi er optaget af at bruge datagrundlaget for at forbedre vores praksis. Ledelsen skal have meget fokus på at udvikle de professionelle læringsfællesskaber, da man ved at det har stor effekt på elevernes læring.”

Flere skoler benytter Beregneren som redskab til at følge med i elevernes læringsudbytte og progression. Beregneren er udviklet for, at lærerne kan følge elevernes læseudvikling i de nationale test. Systemet med nationale test giver som udgangspunkt udelukkende mulighed for at se, hvordan eleverne klarer sig sammenlignet med andre elever eller i forhold til faglige kriterier. Med Beregneren bliver det muligt at se, hvordan elevens faglige udvikling har været mellem de forskellige tests. Forvaltningen arbejder på at samtænke Beregneren med opfølgningen og tilpasning af undervisningen, så evalueringen af elevernes udvikling påvirker lærernes praksis, og Beregneren bruges i skoleledelsens sparring med lærere og teams.

Ledelsen giver teamene konstruktiv og fremadrettet feedback på kvaliteten af undervisningen

(N=64)

En stor del af skoleledelserne har endnu ikke observeret undervisningen med henblik på feedback, men kommer tæt på undervisningen i forbindelse med fx fagkonferencer. Skolerne har organiseret deres ledelsesteam på mange forskellige måder ude på skolerne. De benytter sig ligeledes forskelligt af skolens faglige vejledere og teamkoordinatorer.

Flere skoler har i forbindelse med kvalitets- og supportsamtalerne ytret ønske om fremadrettet at kunne prioritere observation af undervisningen for at komme tættere på læringsrummet og lærernes arbejde med elevernes læring. Flere skoler giver udtryk for at være i gang med at udarbejde en mere formel struktur for observationer og feedback på undervisningen - feedback i teamfora er nyt og endnu ikke særlig udbredt. For nogle år tilbage var alle skoleledere på kursus i observation som kvalitetsudvikling. Flere ledere peger på, at de gerne vil have dette genopfrisket i forhold til reformen og derudover udbredt til at omfatte hele skoleledelsen. De påpeger derudover et behov for,

at dette kombineres med support til udvikling af en pædagogisk strategi for opfølgning på læringsmål m.m.

Derudover ønsker skoleledelserne at udvikle skolens vejledere i skolernes ressourcecentre og pædagogiske læringscentre til i højere grad at kunne understøtte den faglige ledelse. I den forbindelse har mange skoler ligeledes fokus på at skabe legitimitet omkring vejlederne og dyrke en kultur, hvor lærere er velvillige i forhold til at blive vejledt og modtage konstruktiv feedback og feedforward fra kollegaer.

Særligt skoler med ny ledelse efterspørger support til at udvikle ledelsesteamet, såvel som hjælp til at folde den gode historie ud om en kulturforandring, som omfatter både fuld tilstedeværelse, fleksibelt skema, varieret skoledag mm. Nogle skoler peger i relation til dette også på udfordringerne med at gennemføre en så stor reform indenfor den eksisterende struktur på skolen. Flere skoler har da også valgt at ændre på strukturen fx i form af ændring af ledelsesteam, indførelse af koordinatore, ændringer i teamstruktur mm.

Som en del af at fremme tillid og attraktivitet til folkeskolen (et af de tre nationale mål) har skoleledelserne på ti skoler gennemgået et rådgivnings- og kompetenceudviklingsforløb ”Fortæl din skole” i 2014. Yderligere 20 skoler tilbydes forløbet i 2015. Forløbet er målrettet de enkelte skolars behov, og formålet er at øge elevtallet på skolerne ved at forbedre skolens omdømme og kommunikation både eksternt og internt på skolen. Gennem deltagelse i projektet får skolerne konkrete værktøjer til og handleplaner for skolens kommunikationsindsats. Skolerne får desuden tilbud om blandt andet kompetenceudvikling i strategisk forandringskommunikation og udvikling af en præsentationsvideo.

Inddragelse af forældrenes ressourcer

Ved at sikre et godt samarbejde mellem skole og hjem er det ifølge forskning muligt at forbedre elevernes læringsudbytte og give mere positive erfaringer med skolen. Derfor er der i København en ambition om, at forældrenes ressourcer skal inddrages i skolen, og at forældrene via skolebestyrelserne skal være med til at sætte den nye retning med fokus på læring og læringsmål for den enkelte skole. Ambitionen bygger på de elementer af folkeskolereformen, som vedrører styrkelsen af skolebestyrelsens rolle og forældrenes involvering i deres børns læring.

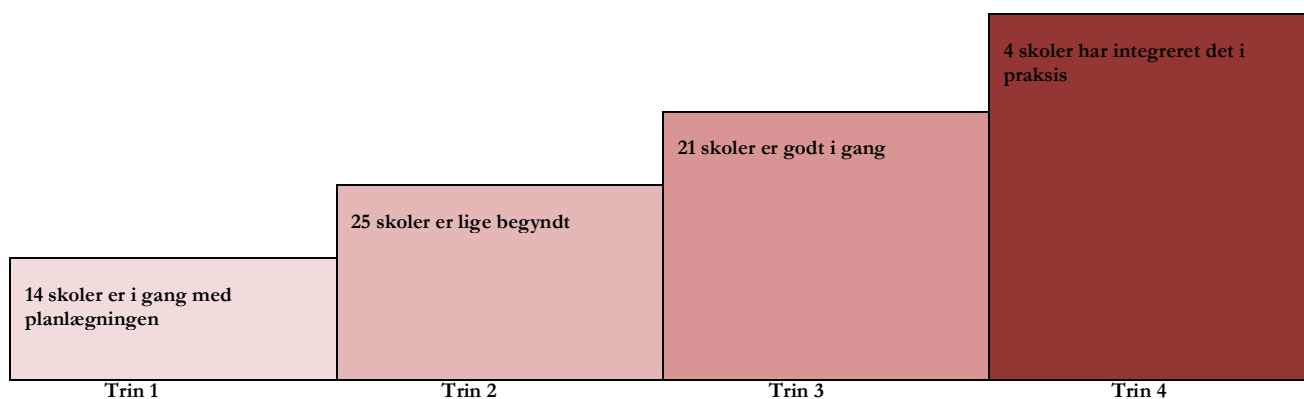
Udviklingen af skolebestyrelsens rolle

Valget til skolebestyrelserne i foråret 2014 blev gennemført succesfuldt. Størstedelen af skolerne meldte om en øget interesse blandt forældrene for at indgå i skolebestyrelsesarbejdet. Med folkeskolereformen er det blevet muligt for skolebestyrelsen at tilbyde op til to pladser i bestyrelsen til repræsentanter fra det lokale erhvervsliv, lokale uddannelsesinstitutioner eller lokale foreninger. Seks skoler har i forbindelse med skolebestyrelsesvalget i foråret 2014 fået et eller to eksterne medlemmer i skolebestyrelsen.

Skolebestyrelsen skal udarbejde en række principper, som skal sætte retning for skolens virksomhed. Der skal udarbejdes principper for eksempelvis undervisningens organisering og samarbejdet mellem skole og hjem. Selvevalueringen viser, at der er etableret et godt samarbejde med skolebestyrelserne, som i høj grad er begyndt henholdsvis godt i gang med at udarbejde principper for skolens udvikling.

Skolebestyrelsen har med de nye principper sat ambitiøs retning for udviklingen af skolen

(N=64)

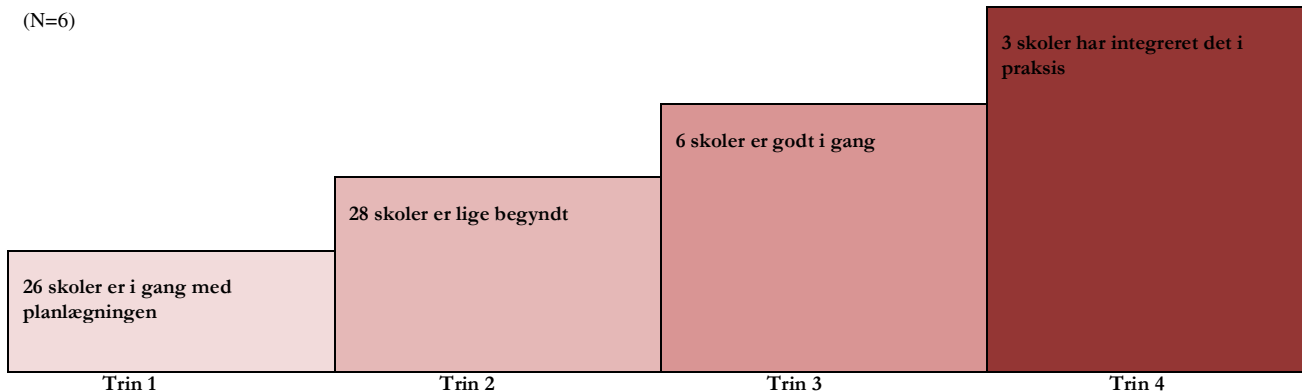
Udvikling af det generelle forældresamarbejde

En stor del af skolerne giver udtryk for at have et velfungerende samarbejde med skolens forældre. Der er fokus på, at forældrene med fordel kan inddrages i skolen, og flere skoler er eksempelvis i gang med at etablere såkaldte forældrebanker, som skal kortlægge forældreressourcer med henblik på at bringe forældrenes kompetencer i spil i forhold til læring. Der er dog stadig en stor del af

skolerne, der indikerer, at de kun lige er startet med planlægningen eller lige begyndt med at udarbejde principper.

Forældrenes ressourcer (også erhvervsmæssige) inddrages i arbejdet med elevernes faglige udvikling

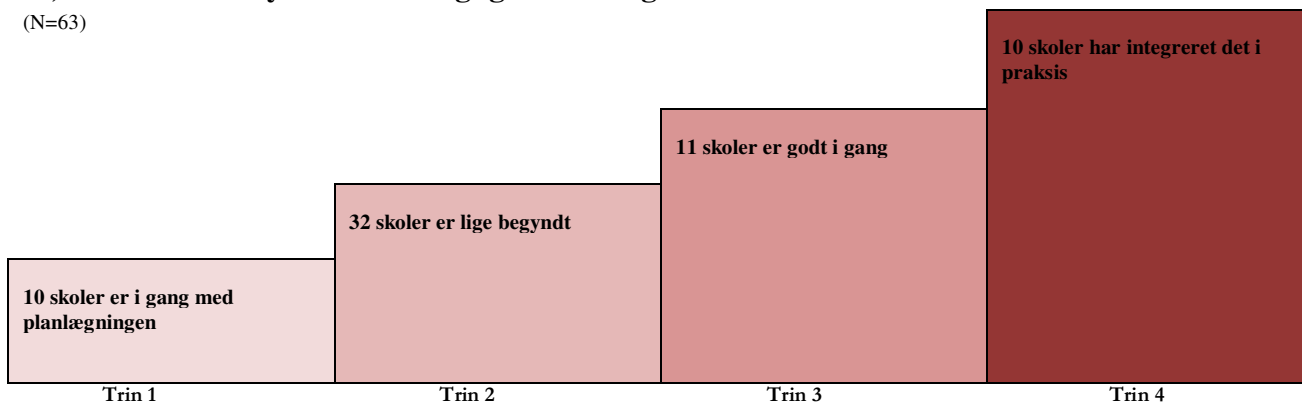
(N=6)

Størstedelen af skolerne giver udtryk for, at der er fokus på elevernes læringsudbytte i skole-hjem samtalerne, men det tager tid at integrere læringsmål i samarbejdet med forældrene. Cirka 2/3 af skolerne vurderer således, at de kun er i gang med planlægningen eller lige begyndt at benytte læringsmål som afsæt til at lave aftaler med forældrene om, hvordan de kan bidrage til elevens faglige udvikling.

Læringsmål benyttes som afsæt til at lave aftaler med forældrene om, hvordan de kan bidrage til, at eleven får styrket deres faglige udvikling

(N=63)

Selvevalueringerne afspejler et behov for øget refleksion på de enkelte skoler over forældrenes rolle i den nye skole, målet med forældresamarbejdet og eksempelvis hvad formålet med forældremøder skal være. For at få forældrene til at tage ansvar for barnets læring er det nødvendigt med tydelighed omkring skolens forventninger.

”Vores inddragelse af forældrenes ressourcer er sporadisk og usystematisk. Forældrene tager meget aktivt del i arbejdet med trivslen og giver gerne en hjælpende hånd i mange forskellige sammenhænge også faglige, og det foregår primært på klasseniveau. Vi har en forældrestyret fritidsforening, og en del andre enkelt initiativer som primært er båret af forældrenes lyster.”

Samtidig er der et behov for at sikre videndeling om velfungerende skole-hjemsamarbejde både mellem skoler og internt på skolen:

”Vi har to team, som er meget ambitiøse og som har udarbejdet løbende evalueringer baseret på læringsmålene samt elevplaner baseret på læringsmålene, og dem bruger de i skole-hjemsamarbejdet. Deres erfaringer skal resten af skole bruge.”

Forældresamarbejde har ikke været i fokus i forbindelse med kvalitets- og supportsamtalerne. Dog giver enkelte skoleledere udtryk for et behov for kurser i strategisk kommunikation med forældre. Rådgivnings- og kompetenceudviklingsforløbet ”Fortæl din skole” tilbydes til 20 skoler i 2015, hvor skoleledelserne arbejder med blandt andet kommunikation med forældre.

Der indsamles løbende eksempler på både velfungerende og nytænkende skole-hjem samarbejde, som deles på inspirationsportalen www.mitbuf.dk/folkeskolereform Ligeledes er der fokus på at tilbyde kompetenceudviklingsaktiviteter omkring inddragelse af både forældre og elever omkring elevens læringsmål.

En varieret skoledag

Med folkeskolereformen er der indført en længere og mere varieret skoledag. Den varierede skoledag er en ny samlet ramme for mere og bedre undervisning, der skal sikre, at eleverne lærer mere. Den varierede skoledag kommer til udtryk ved bl.a. mere anvendelsesorienteret undervisning, samarbejde med eksterne via åben skole, samarbejde mellem lærere og pædagoger i forhold til særligt den understøttende undervisning, mere bevægelse i skoledagen samt lektiehjælp og faglig fordybelse

Understøttende undervisning

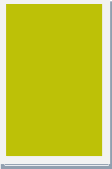
Den understøttende undervisning skal være med til at skabe en mere varieret skoledag og fremme, at eleverne møder flere forskellige måder at lære på. Samtidig skal den understøttende undervisning give mulighed for faglig fordybelse i virkelighedsnære problemstillinger og give skolen øgede muligheder for at arbejde med elevernes alsidige udvikling, motivation og trivsel. Den understøttende undervisning kan varetages af lærere, pædagoger og andre faggrupper, men i København er det besluttet, at 50 procent af den understøttende undervisning varetages af pædagogisk personale fra de omkringliggende fritidshjem. Denne ordning med delte stillingsstrukturer har vist sig at være udfordrende for både skoler og fritidsinstitutioner og ikke mindst for pædagogerne selv, hvorfor den tages op til beslutning igen i forbindelse med fremtidens fritidsstruktur.

Arbejdet med den understøttende undervisning er en proces, der tager tid, ligesom det tager tid for skolerne at få det tværprofessionelle samarbejde mellem pædagoger og lærere til at fungere optimalt. Det skyldes bl.a., at skolerne har haft udfordringer med skemalægningen af den understøttende undervisning, og tid til, at lærere og pædagoger i fællesskab kan planlægge og evaluere undervisningen, hvilket søges løst i forbindelse med planlægningen af næste skoleår.

Som inspiration til indholdet af den understøttende undervisning, har forvaltningen oprettet en temaside med praksisnær inspiration til lærere og pædagoger, ligesom der løbende afholdes kurser i såvel understøttende undervisning, bevægelse samt lektiehjælp og faglig fordybelse for lærere og pædagoger. Den understøttende undervisning var ligeledes et tema på Sommeruni 2014, hvor alle ledere, lærere og pædagoger i skolen deltog.

Åben skole

Skolerne skal i højere grad åbne sig mod det omkringliggende samfund og synliggøre den praktiske dimension og anvendelighed af det, eleverne lærer i skolen. Det sker bl.a. gennem samarbejde med lokale virksomheder, kulturinstitutioner, natur- og miljøskole, NGO'er og foreninger. Åben skole skal også fremme den lokale sammenhængskraft og medvirke til, at eleverne får lyst til et aktivt fritidsliv og til at deltage i aktiviteter og samværsformer, der fremmer den enkeltes alsidige udvikling. Dette sker via praksisorienterede, virkelighedsnære og dannende læringsforløb. Den åbne

skole er således et vigtigt element i at skabe den mere varierede skoledag, som er et af de politiske mål for reformen.

I København er den åbne skole bl.a. organiseret via et netværk af åbenskole-ambassadører på alle skoler og en åbenskoleportal aabenskole.kk.dk. Portalen fungerer som et dynamisk, formidlende bindeled mellem skoler og diverse eksterne læringstilbud.

Portalen samler alle byens eksterne læringstilbud et sted, sådan at lærerne lettere kan skabe sig et overblik over mulighederne. Portalen rummer mere end 400 forskellige læringstilbud fra mere end 150 udbydere og rummer både læringstilbud, der koster penge at bruge, og læringstilbud, som er gratis for skolerne at benytte. Børne- og Ungdomsudvalget har i 2014 bevilget midler til centralt indkøb af eksterne læringstilbud, så de bliver gratis for skolerne at benytte. Dermed har BUU fremmet skolernes Åbenskole-muligheder og aktiviteter betydeligt. Der er i skoleåret 2014/2015 indkøbt for 4 mio.kr. svarende til 3.200 læringstilbud fordelt på mere end 75 forskellige udbydere. Dette svarer til, at hver klasse vil kunne få 2-3 gratis læringstilbud i løbet af skoleåret, hvis læringstilbuddene blev ligeligt fordelt mellem klasserne.

Derudover er der fokus på at udvikle erhvervsprofilen i den åbne skole og aktiviteter, der gør det lettere for skoler og foreninger at finde hinanden, med henblik på at lave længerevarende gensidige samarbejdsaftaler. Ligesom samarbejdet med musik og billedskole er en central del af den åbne skole.

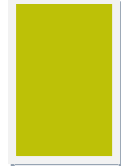
Bevægelse

Motion og bevægelse styrker elevernes motivation, læring og sundhed. Derfor skal motion og bevægelse integreres i elevernes skoledag i et omfang, der svarer til gennemsnitligt 45 minutter hver dag. Motion og bevægelse kan være en del af den fagopdelte undervisning, herunder idræt, og den understøttende undervisning. Det kan fx ske ved at lade et besøg i den lokale kirke begynde som et orienteringsløb. Det kan også ske ved at lade eleverne i tysk eller historie lave korte rollespil, hvor der lægges vægt på, at det kropslige udtryk inddrages. Længere forløb kan tilrettelægges i samarbejde med en lokal skuespiller. Dermed er der også mulighed for at lave en tæt kobling mellem bevægelse og åben skole.

Skolerne har grebet de 45 minutters daglige bevægelse forskelligt an. Nogle skoler har primært tænkt bevægelse ind i den understøttende undervisning, mens andre skoler arbejder med at integrere bevægelse i den fagopdelte undervisning. Eleverne efterspørger generelt mere bevægelse, for at de længere skoledage bliver mere varierede.

Forvaltningen har udarbejdet en bevægelsesaktiv inspirationsportal, Move@school, som er koblet op på de nye fælles mål. På denne side findes inspirationsmateriale til, hvordan skolerne kan integrere bevægelse i den fagfaglige undervisning på en nem og lærerig måde. Der er også udarbejdet en vejledning til skolelederne.

Der vil fortsat være fokus på at supportere skolerne, så de får nye idéer og inspiration til bevægelsesdelen, herunder hvordan de bedst organiserer bevægelse.

Lektiehjælp og faglig fordybelse

I København organiseres lektiehjælp og faglig fordybelse for 0.-3. klasse under skolen, men placeres på fritidshjem og KKFO'er frem til, at tilbuddet gøres obligatorisk. For 4.-9. klasse organiseres lektiehjælp og faglig fordybelse på skolen. Det strategiske samarbejde omkring lektiehjælp med frivillige eksterne aktører har ligeledes været fortsat flere skoler. I København er der i budgettet afsat midler til, at skolerne kan afholde lektiehjælp for alle elever - svarende til at timerne blev læst i klassen. Midlerne er afsat til og med skoleåret 2015/16.

Således kan skolerne principielt allerede ved næste skoleår håndtere obligatorisk deltagelse i lektiehjælp og faglig fordybelse.

Det er forskelligt, hvordan skolerne har valgt at bruge lektiehjælp og faglig fordybelse som et redskab til at fremme elevernes læring og trivsel. Der vil fremadrettet være fokus på at følge op på de erfaringer, skolerne har gjort sig med henblik på at dele de gode eksempler og kvalificere lektiehjælp og faglig fordybelse.

Opfølgning på folkeskolereformens resultatmål

Der bliver løbende samlet op på udviklingen inden for de nationale resultatmål, som er tilknyttet folkeskolereformen. Der er besluttet fire resultatmål, som er konkrete og operationaliserede, således at der fra nationalt og kommunalt hold kan følges op på, om folkeskolereformen styrker elevernes læring og trivsel.

Målene i reformen er, at

- Mindst 80 procent af eleverne skal være gode til at læse og regne i de nationale test.
- Andelen af de allerdygtigste elever i dansk og matematik skal stige år for år.
- Andelen af elever med dårlige resultater i de nationale test for læsning og matematik skal reduceres år for år.
- Elevernes trivsel skal øges.

Resultater fra kriteriebaserede nationale test

De tre første af de ovenstående mål er gjort konkret målbare ved hjælp af de nationale test, hvor resultater som noget nyt er vist på en kriteriebaseret skala. Sammenhængen mellem operationaliseringen og kriterierne fremgår af figuren nedenfor.

Niveauer	Nationale resultatmål	
Fremragende præstation	Andelen af de allerdygtigste elever skal øges år for år	Mindst 80% af eleverne skal være gode til at læse og regne
Rigtig god præstation		
God præstation		
Jævn præstation		
Mangelfuld præstation	Andelen af elever med dårlige resultater skal reduceres år for år	
Ikke tilstrækkelig præstation		

Resultaterne fra nationale test er fortrolige på alt andet end nationalt niveau, og de københavnske resultater fremgår derfor ikke her, men præsenteres mundtligt for BUU ligesom resultaterne fremover vil indgå i ledelsesdialogen.

Resultaterne fra de nationale test viser, at det går fremad i København, men at vi i lighed med hele landet er et stykke fra at indfri resultatmålene i folkeskolereformen.

Konkret er der i København over en treårig periode fra 2012 til 2014 stigninger i andelen af dygtige læsere i både 2., 4. og 8. klasse, hvorimod der i 6. klasse er en lille tilbagegang efter en stor stigning

fra 2012-13. Andelen af dygtige læsere er i 2014 tæt på at være på niveau med hele landet i 2. og 4. klasse, hvorimod andelen for 6. og særligt 8. klassetrin ligger noget lavere.

Folkeskolens prøver for elever i 9. og 10. klasse

Undervisningsministeriet har igangsat et udviklingsprogram for at udvikle mere tidssvarende prøver i folkeskolen. Københavns Kommune vil deltage i denne udvikling, så prøverne i højere grad afspejler den virkelighed eleverne møder efter folkeskolereformen, herunder med en aktiv kobling til Fælles mål. Dermed vil prøverne fremadrettet i højere grad kunne muliggøre en mere præcis opfølgning på folkeskolereformens mål.

Særlige udfordringer i matematik

Hvad angår andelen af elever, der er dygtige til at regne (baseret på nationale testresultater i matematik) er der en større stigning fra 2012-14 iblandt både 3. og 6.klasseselever. Men hvor 3. klasserne er steget til et niveau, der er tæt på landsgennemsnittet, er der stor afstand fra 6. klasseselevers resultat til det nationale niveau og endnu større afstand til det nationale resultatmål om mindst 80 procent.

På baggrund af resultaterne i matematik ved folkeskolens 9.klasseprøve og resultaterne i nationale test drøftes særskilte initiativer i en matematik-temadrøftelse i Børne- og Ungdomsudvalget d. 8. april 2015.

Obligatorisk, national trivselsmåling

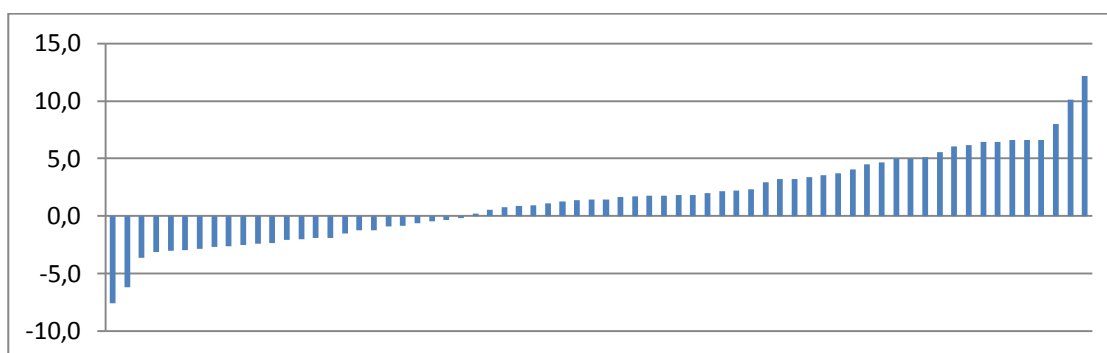
Det sidste nationale resultatmål omhandler elevernes trivsel. For at kunne følge med i udviklingen i elevernes trivsel er det besluttet at gennemføre en national trivselsmåling hvert år, som vil være obligatorisk for alle elever at deltage i. Den nye trivselsundersøgelse er imidlertid forsinket og gennemføres derfor første gang i foråret 2015, hvorfor data først vil være tilgængelig ultimo maj 2015. Der vil blive lavet en særskilt afrapportering til Børne- og Ungdomsudvalget af resultater fra trivselsundersøgelsen, ligesom forvaltningen løbende vil monitorere og følge op på resultaterne på de enkelte skoler.

Lærere og pædagogers trivsel

Den store forandringsproces som følger af både folkeskolereformen og lærernes nye arbejdstidsregler, har stor indvirkning på en organisations arbejdsmiljø. Når arbejdspladsen forandres, kan vante arbejds gange og arbejdsopgaver ændre karakter, og det kan have stor indflydelse på medarbejdernes trivsel. Derfor er det vigtigt at have opmærksomhed rettet mod arbejdsmiljøet på skolerne i denne forandringsproces, når kerneydelsen skal forbedres. Både i forhold til løbende at følge med i hvordan arbejdsmiljøet er, og hvordan der skal arbejdes forebyggende og afhjælpende med medarbejdernes trivsel.

Sygefravær

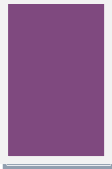
Den store forandring med folkeskolereformen og arbejdstidsaftalen har medført et øget lærerfravær. Sygefraværet blandt lærere på de københavnske folkeskoler er således steget med 1,8 dage i 2014 i forhold til 2013. Det gælder dog ikke alle skoler i BUF. Ca. 60 % af skolerne har haft en stigning i sygefraværet i 2014, og ca. 40 % af skolerne har haft et fald. Således har flere skoler formået at nedbringe sygefraværet i et år med store forandringer. Det forventes, at sygefraværet på lærerområdet igen falder og normaliseres i 2015.

Forvaltningen styrker indsatsen og det fortsatte fokus på at nedbringe sygefraværet gennem bl.a. tydelig ledelse, lokale måltal, sygefraværsværktøjer, sygefraværspolitik og vejledninger.

Trivsel

Københavns Kommune har i januar gennemført en trivselsundersøgelse blandt alle medarbejdere. Resultaterne af denne trivselsmåling er på tidspunktet for udarbejdelsen af denne status endnu ikke offentliggjort. Implementeringen af folkeskolereformen og ændringerne i lærernes arbejdstid lægger fortsat et massivt forandrings- og omstillingspres på skolerne på flere fronter og udfordrer trivslen og arbejdsmiljøet. De massive opkvalificerings- og kompetenceudviklingsindsatser, som reformen har skabt behov for, gør det svært for skolerne at dække alle timer kvalificeret. Og som følge af det øgede antal undervisningstimer oplever lærerne, at de har svært ved at få tid til at forberede sig ordentligt. Samtidig er der krav om udvikling af nye undervisnings- og læringsformer, nye fag, øget samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner, erhvervslivet, foreninger og kulturtilbud, udvikling af samarbejde med pædagoger og meget andet nyt som skolerne skal have til at fungere godt for at

kunne indfri intentionerne med reformen. Det er en situation, der kalder på en fortsat omfattende og helhedsorienteret indsats i de kommende år.

Trivselsundersøgelsen peger bl.a. på, at lærerne oplever en faldende trivsel og tilfredshed i forhold til særligt tre parametre; adgangen til faglig sparring og støtte, tilfredshed med arbejdspress og kvaliteten af eget arbejde. Disse forhold har naturligvis også betydning for udviklingen af den faglige kvalitet. Der er derfor stor opmærksomhed på, at en fortsat faglig udvikling og realisering af folkeskolereformen skal ses i sammenhæng med arbejdsmiljøet på skolerne, og at indsatserne for at styrke henholdsvis den faglige udvikling og et velfungerende arbejdsmiljø hænger sammen.

Rekruttering af lærere

På baggrund af en rundspørge hos nogle af skolerne, viser der sig øgede rekrutteringsudfordringer blandt lærerne. Der er generelt færre ansøgninger til stillingerne, og der er fag, der har særlige udfordringer med at rekruttere relevant arbejdskraft. Det gælder fx fransk, tysk, matematik og naturvidenskabelige fag især fysik. Forvaltningen og skolerne arbejder derfor på at etablere et bedre samarbejde mellem geografisk tætliggende skoler, en styrket samlet indsats fra BIF, BUF, faglige organisationer og deres A-kasser og uddannelsesstederne for at få flere ledige lærere til at være arbejdsparate og på længere sigt at lokke flere unge til at læse de relevante fag samt at fastholde lærere, der er på vej på pension. Yderligere er det nødvendigt med en intensiv indsats for at fastholde nyansatte medarbejdere.

Undervisningens kvalitet

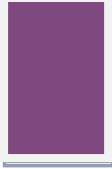
Oplevelsen blandt lærere og børnehaveklasseledere er, at der mangler balance mellem de opgaver, der skal løses, og den tid der er til rådighed. Her er det særligt bekymrende, at kun 1 ud af 25 oplever, at der i 'høj grad' er mulighed for fordybelse i forhold til forberedelsesopgaven (KLF's medlemsundersøgelse fra dec. 2014).

Antallet af fuldtidsstillinger er faldet fra 3137,1 i 2006 til 2911,22 i 2012 og folkeskolereformens længere skoledage har ikke ført til ansættelse af flere lærere. Det er samtidig en periode, hvor der er kommet stadig flere elever i folkeskolens almenklasser 0.-9. klasse. Fra september 2012 til september 2014 er antallet af elever steget fra 31.454 til 33.947 altså en stigning på to år på 2493 elever i 0.-9. klasse.

Fra en undersøgelse på et antal skoler ses, at det på flere skoler er over 50 % af lærerne, der har 26 lektioner eller mere pr. uge. Det giver, når andre opgaver er fratrukket, ikke så meget tid til forberedelsesopgaven – det vil for lærere med 26 lektioner ikke være usædvanligt med 10-15 minutters forberedelse pr. lektion. Det er derfor nødvendigt at se på, hvordan lærernes arbejdstid, herunder forberedelse kan optimeres uden at gå på kompromis med kvaliteten af undervisningen eller elevernes læring.

It fremme og brugerportalen

KL og regeringen aftalte tilbage i oktober at skabe rammerne og grundlaget for en kvalificering af fremtidens it-løsninger på skoleområdet. Aftalen kaldes ”brugerportalsinitiativet”, og skal blandt

andet understøtte de opgaver, som skolereformen har initieret. Resultatet af brugerportalsinitiativet vil være en fælles it-arkitektur og en samlet digital adgang til de it-systemer, som anvendes af lærere, elever, forældre og ledere. Ved starten af skoleåret 2016/2017 skal kommunerne være godt i gang med udbredelsen af it-løsningerne i brugerportalsinitiativet, og implementeringen skal være gennemført ved udgangen af 2017. I Københavns Kommune er vi godt på vej til at leve op til kravene i brugerportalsinitiativet.

I indeværende skoleår afprøver skolerne i København forskellige elevplans- og planlægningsredskaber med henblik på at evaluere og kvalificere brugen af disse. Alle lærere og pædagoger har fået stillet et digitalt arbejdsredskab til rådighed, og der har været fokus på at opbygge en solid it-infrastruktur.

Det er regeringens mål, at it skal indgå i Fælles mål i alle fag på de kerneområder, hvor anvendelsen af it kan bidrage til at understøtte elevernes læring. De københavnske skoler benytter i varieret grad digitale læringsformer til at skabe mere varierede og differentierede undervisningsformer for derigennem at kunne styrke motivation og læring hos alle elever. Kommunen har derfor indkøbt et bredt udvalg af digitale læremidler til samtlige skoler, ligesom det er gjort muligt for skolerne at understøtte elevsamarbejder digitalt via en skyløsning, så både elever og lærere kan dele viden og arbejde i de samme dokumenter. Der vil fremadrettet være fokus på, at it i endnu højere grad integreres i den daglige undervisning.